

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 135/2018
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Ε΄

Συνεδρίαση της 25^{ης} Ιουνίου 2018

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος, Γεώργιος Γρυλωνάκης, Ιουλία Σφυρή Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ευθυμία Ε. Γκαράνη, Πάρεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: το με αρ. πρωτ. 128339/88502/1907/630/23-3-2018 έγγραφο του Τμήματος Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων & Αρχαιολογικών Έργων της Δ/σης Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων της Γεν. Δ/σης Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται εάν ο Δήμος Τρικκαίων υποχρεούται ή όχι να καταβάλλει τέλη υπέρ του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων για τις εκδηλώσεις που διοργανώνει σε υπαίθριο θέατρο εντός του Κάστρου Τρικάλων, ενόψει του ότι το θέατρο αφενός μεν δεν ευρίσκεται εντός "οργανωμένου" αρχαιολογικού χώρου, κατά την έννοια του άρθρου 46 ν. 3028/2002, αφετέρου δε κείται εντός άλσους που έχει παραχωρηθεί κατά χρήση στο Δήμο από τη Δ/ση Δασών Θεσσαλίας.

OK. 5

Από το έγγραφο του ερωτήματος και από τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτουν τα ακόλουθα:

Ιστορικό.

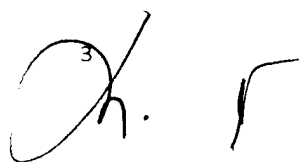
1. Εντός του άλσους Προφήτη Ηλία της πόλης των Τρικάλων ευρίσκεται το Κάστρο Τρικάλων, που έχει κηρυχθεί ως "προέχον βυζαντινό μνημείο" δια του από 25-2-1922 Β.Δ. (Α' 28/26-2-1922), ευρίσκεται δε σήμερα διατηρημένο σε καλή κατάσταση, καθώς δέχθηκε επανειλημμένες επισκευές και συντηρήσεις ανά τους αιώνες, λόγω της στρατηγικής θέσης αυτού. Συγκεκριμένα, το Κάστρο ευρίσκεται στα βορειοδυτικά της πόλης των Τρικάλων και προσφέρει πλήρη κατόπτευση των οδικών περασμάτων από και προς τη Μακεδονία, Ήπειρο και Θεσσαλία, πλεονέκτημα που είχε εντοπιστεί ήδη από την αρχαιότητα, αφού στην ίδια θέση είχε κτιστεί η Αρχαία Ακρόπολη της πόλης. Ο Βυζαντινός αυτοκράτορας Ιουστινιανός προέβη σε ριζική ανακαίνισή του, καθιστώντάς το το ισχυρότερο οχυρό της Θεσσαλίας. Ακολούθως, στα χρόνια της Τουρκοκρατίας επισκευάστηκε πολλές φορές από τους ίδιους τους Οθωμανούς προς το σκοπό της αμυντικής προστασίας της πόλης, πού ήταν τότε η διοικητική πρωτεύουσα της Θεσσαλίας. Επανειλημμένες επισκευές γνώρισε το μνημείο και μετά τις Θεσσαλικές επαναστάσεις των 1854 και 1878, στο πλαίσιο δε του ΕΣΠΑ 2007-2013 υλοποιήθηκαν εργασίες στερέωσης και αποκατάστασης με στόχο τη διατήρηση της αυθεντικότητάς του αλλά και τη βελτίωση των συνθηκών επισκεψιμότητας αυτού.

2. Η οχύρωση του Κάστρου είναι τυπικής βυζαντινής μορφής και καλύπτει έκταση περίπου 10 στρ. με τείχη ύψους έως και 12μ. και πάχους έως και 2,10μ.. Το εσωτερικό του Κάστρου διαιρείται, με 2 υψηλά εγκάρσια τείχη, σε 3 επάλληλους οχυρωματικούς περιβόλους-διαζώματα. Στο πρώτο διάζωμα ανοίγεται η κύρια ημικυκλική πύλη εισόδου στο Κάστρο, ακολούθως δε υψώνεται το πρώτο εσωτερικό τείχος που επιτρέπει την είσοδο, μέσω άλλης πύλης, στο δεύτερο διάζωμα. Στον εν λόγω χώρο ευρίσκεται το Ωρολογοστάσιο του Φρουρίου Τρικάλων, που έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο δια της Γ/1653/43009/12-9-1978 Απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (Β' 804/21-9-1978). Στην κορυφή του λόφου απλώνεται το τρίτο διάζωμα που αποτελεί το μικρό εσωτερικό φρούριο

(ic kale), εντός του οποίου σώζεται η πυριτιδαποθήκη και η κλίμακα ανόδου για τις επάλξεις, όπου διάβαιναν οι φρουροί για τον έλεγχο των περασμάτων.

3. Κατόπιν σχετικού αιτήματος του Δήμου Τρικκαίων προς το ΥΠΠΟΑ περί κατασκευής υπαίθριου θεάτρου εντός του χώρου του Κάστρου εκδόθηκε η με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/56388/1177/18-11-1985 Απόφαση του Γεν. Γραμματέα ΥΠΠΟ, περί της, κατ' αρχήν, έγκρισης του αιτήματος κατασκευής, σύμφωνα με τον τότε ισχύοντα αρχαιολογικό νόμο 5351/1932 και υπό τον όρο ότι θα προηγηθεί ανασκαφική έρευνα και, στη συνέχεια, εφόσον δεν προκύψουν σημαντικά ευρήματα, ο ενδιαφερόμενος Δήμος θα υποβάλλει μελέτη ελαφράς κατασκευής θεάτρου προς έγκριση. Ακολούθως, δια της με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/23256/568/13-12-1988 Απόφασης της Υπουργού Πολιτισμού εγκρίθηκε η υποβληθείσα μελέτη κατασκευής θεάτρου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50 ν. 5351/192, υπό τους όρους της επίβλεψης του έργου από την ΕΦΑ Τρικάλων και της άμεσης διακοπής των εργασιών, αν προέκυπταν αξιόλογα ευρήματα. Κατόπιν των εν λόγω εγκρίσεων των αρμόδιων αρχαιολογικών οργάνων, κατασκευάστηκε, εντός του δευτέρου περιβόλου του Κάστρου, ανοικτό θέατρο, στο οποίο ο Δήμος πραγματοποιεί θερινές εκδηλώσεις. Η είσοδος και έξοδος των θεατών πραγματοποιείται από την κεντρική πύλη του Κάστρου στο πρώτο διάζωμα, ακολούθως δε μέσω των λίθινων κλιμάκων και των διαδρόμων πορείας οδηγούνται αυτοί στην πύλη εισόδου του δευτέρου διαζώματος και εισέρχονται εντός αυτού, όπου συναντούν προς τα δεξιά τους το μνημείο του Ωρολογοστασίου και προς τα αριστερά τους το θέατρο.

4. Το 2003 ο Δήμος Τρικκαίων ζήτησε από τη Δ/νση Δασών της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η οποία διαχειριζόταν το άλσος Προφήτη Ηλία, λόγω του δασικού χαρακτήρα αυτού, να του παραχωρήσει κατά χρήση τμήματα του άλσους. Ακολούθως δια της με αρ. πρωτ. 687/11-2-2004 Απόφασης του Γεν. Γραμματέα Περιφέρειας, παραχωρήθηκε κατά χρήση στο Δήμο Τρικκαίων, μεταξύ άλλων και τμήμα 39,80 στρ. του άλσους στη ΔΘ Κάστρο, το οποίο αποτελεί δημόσια δασική έκταση, εντός δε αυτού ευρίσκεται το Κάστρο και το κατασκευασθέν θέατρο. Η εν λόγω παραχώρηση έλαβε χώρα σύμφωνα με το άρθρο 25 ν. 2945/2001 που προβλέπει τη δυνατότητα των Γεν. Γραμματέων

των οικείων Περιφερειών να παραχωρούν κατά χρήση εκτάσεις αλσών της διαχειριστικής τους αρμοδιότητας προς ΟΤΑ της περιοχής, όπου ευρίσκονται τα παραχωρούμενα άλση. Στην προαναφερθείσα Απόφαση σχετικά με την παραχωρούμενη χρήση ορίστηκαν τα εξής: *"Ο Δήμος Τρικκαίων προς τον οποίο γίνεται η παραχώρηση υποχρεούται με ευθύνη του και δαπάνες του να συντηρεί και να βελτιώνει τη βλάστηση, να διοικεί, να διαχειρίζεται, να εκμεταλλεύεται, να φυλάσσει και γενικά να προστατεύει με οποιονδήποτε τρόπο την έκταση που του παραχωρήθηκε, η οποία διατηρεί στο ακέραιο και για πάντα το δασικό της χαρακτήρα και εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας"* (όρος 11^ο). Εξάλλου, σχετικά με το ευρισκόμενο εντός της παραχωρούμενης έκτασης μνημείο του Κάστρου, η ίδια Απόφαση όρισε ότι: *"Λόγω της ύπαρξης του κάστρου στο χώρο του άλσους, επιβάλλεται πριν από κάθε επέμβαση να λαμβάνεται η σύμφωνη γνώμη της αρχαιολογικής υπηρεσίας"* (όρος 9).

5. Το 2012, το Κάστρο εντάχθηκε σε αρχαιολογικό χώρο καθώς, δια της ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/51102/2574/8-6-2012 Απόφασης της Υπουργού Πολιτισμού (τ.α.α.π.θ. 208/2012), η πόλη των Τρικάλων κηρύχθηκε-οριοθετήθηκε ως αρχαιολογικός χώρος *"για λόγους προστασίας των πολλών και σημαντικών μνημείων που βρίσκονται στην περιοχή. Συγκεκριμένα: 1...2.....3. Το Βυζαντινό Κάστρο Τρικάλων στον παραδοσιακό οικισμό Βαρούσι 4....."*.

6. Δια του με αρ. πρωτ. 232956/150899/1320/22-6-2017 εγγράφου της, η ΕΦΑ Τρικάλων ζήτησε από το Δήμο Τρικκαίων να της υποβάλει κατάλογο των εκδηλώσεων που προγραμματίζει να υλοποιήσει στο θέατρο για τη θερινή περίοδο 2017, προκειμένου αφενός να δοθεί σχετική έγκριση του ΥΠΠΟΑ για την πραγματοποίησή τους και αφετέρου να καταλογιστούν τα αναλογούντα τέλη υπέρ του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων ("Τ.Α.Π."), σύμφωνα με την ΥΠΠΟΤ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/126463/28-12-2011 ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού και Τουρισμού (Β' 3046/2011) περί τελών πραγματοποίησης εκδηλώσεων σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και ακίνητα μνημεία, όπως ισχύει.

7. Δια του με αρ. 33916/4-7-2017 απαντητικού του εγγράφου του, ο Δήμαρχος Τρικκαίων επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 46 του ισχύοντος αρχαιολογικού νόμου 3028/2002, υποχρέωση λήψης προηγούμενης άδειας του ΥΠΠΟΑ για τη διενέργεια πολιτιστικών εκδηλώσεων καθώς και υποχρέωση καταβολής τελών υπέρ Τ.Α.Π. υφίσταται στις περιπτώσεις των "οργανωμένων" αρχαιολογικών χώρων και στις περιπτώσεις μνημείων, αρχαιολογικών χώρων κλπ. που ανήκουν στο Δημόσιο και δεν έχει παραχωρηθεί η χρήση τους. Με αυτές τις εκτιμήσεις ο Δήμαρχος κατέληξε ότι, σχετικά με τις εκδηλώσεις που προγραμματίζει να πραγματοποιήσει ο Δήμος στο εν λόγω θέατρο, δεν είχε υποχρέωση να λάβει προηγούμενη άδεια από το ΥΠΠΟΑ ούτε και να καταβάλλει τέλη υπέρ Τ.Α.Π. διότι το θέατρο αφενός μεν κείται εντός αρχαιολογικού χώρου που δεν είναι "οργανωμένος", κατά την έννοια του άνω άρθρου 46 και αφετέρου ευρίσκεται εντός του Κάστρου Τρικάλων, του οποίου η χρήση έχει παραχωρηθεί προς το Δήμο ήδη από το 2004, δυνάμει της προαναφερθείσας Απόφασης 687/2004 του Γεν. Γραμματέα Περιφέρειας (σκ. 4).

8. Δια του ερευνώμενου ερωτήματος, η υπηρεσία προβληματίζεται σχετικά με το αν, δεδομένων των άνω ζητημάτων, υποχρεούται ή όχι ο Δήμος Τρικκαίων να καταβάλλει τέλη υπέρ Τ.Α.Π. για τις εκδηλώσεις που πραγματοποιεί εντός του θεάτρου του Κάστρου Τρικάλων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προαναφερθείσα ΚΥΑ της 28-2-2011, όπως ισχύει.

Νομοθετικό Πλαίσιο.

9. Στο άρθρο 50 του π.δ/τος 9/1932, που κωδικοποίησε τον προϊσχύσαντα νόμο 5351/1932 "περί αρχαιοτήτων", (Α' 275/1932) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 50.

"Απαγορεύεται άνευ αδείας του Υπουργείου της Παιδείας 1)..... 3) οιαδήποτε εργασία επί κτιρίων και λειψάνων ή ερειπίων αρχαίων, και άν έτι δεν επιφέρει ζημίαν τινά...."

10. Στις διατάξεις των άρθρων 2 περ. β),γ), 6 παρ. 1α και 4, 7 παρ. 1 και 73 παρ. 10 του σήμερα ισχύοντος αρχαιολογικού νόμου 3028/2002 "Για την

5
h.

προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς" (Α' 153/28-6-2002), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 2. Έννοια όρων.

"Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου: α) ...β)... αα) Ως αρχαία μνημεία ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, ββ)γγ) Ως ακίνητα μνημεία νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους. δδ)... γ) Ως αρχαιολογικοί χώροι νοούνται εκτάσεις στην ξηρά, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημείαστ)."

Άρθρο 6. Διακρίσεις ακινήτων μνημείων – Χαρακτηρισμός.

"1. Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται: α) τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830, β) 4. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης...."

Άρθρο 7. Κυριότητα σε ακίνητα μνημεία.

"1. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή και είναι πράγματα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησικτησίας. 2..."

Άρθρο 73 Μεταβατικές και ειδικές διατάξεις.

"1.10. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου."

11. Το άρθρο 46 του ίδιου ν. 3028/2002, υπό την αρχική του μορφή, όριζε τα εξής:

Άρθρο 46.

"1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται για το σύνολο ή κατηγορία οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων ή ακινήτων μνημείων

ή μεμονωμένα για σημαντικούς χώρους ή μνημεία: α) οι όροι και οι προϋποθέσεις επίσκεψης του κοινού σε αυτούς, β) οι πολιτιστικές ή άλλες εκδηλώσεις που μπορούν να πραγματοποιούνται σε αυτούς, συμβατές με το χαρακτήρα τους ως μνημείων ή προστατευόμενων χώρων. Είναι δυνατή η πραγματοποίηση εκδήλωσης ή η παραχώρηση της χρήσης των ανωτέρω, στο πλαίσιο της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και με την οποία μπορούν να επιβάλλονται ειδικοί όροι ως προς τη διεξαγωγή τους. Για τη χρήση των παραπάνω χώρων, τόπων και ακινήτων μνημείων κατά τις εκδηλώσεις αυτές καταβάλλεται τέλος στο Τ.Α.Π.Α. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού είναι δυνατή η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής του τέλους για εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος ορίζεται αυτός που ανήκει στην κυριότητα του Δημοσίου και αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας για την ανάδειξη και προβολή του. Ένας αρχαιολογικός χώρος χαρακτηρίζεται ως οργανωμένος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου. 2...8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται το ύψος του τέλους των προηγούμενων παραγράφων, οι διαδικασίες και ο τρόπος είσπραξής τους, οι περιπτώσεις και προϋποθέσεις απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής τους και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια."

Μετά την αντικατάστασή του, δυνάμει του άρθρου 27 ν. 4447/2016, το εν λόγω άρθρο 46 διατήρησε τις άνω ρυθμίσεις περί προηγούμενης άδειας του ΥΠΠΟΑ για τις πραγματοποιούμενες σε ακίνητα μνημεία εκδηλώσεις, περί καταβολής τέλους υπέρ Τ.Α.Π. και περί ρύθμισης με ΚΥΑ του ύψους του τέλους καθώς και των περιπτώσεων απαλλαγής από αυτό. Συγκεκριμένα το εν λόγω άρθρο, ισχύει σήμερα ως ακολούθως:

Άρθρο 46.

"1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του αρμόδιου κατά περίπτωση Συμβουλίου, καθορίζονται, για το σύνολο ή κατηγορία οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων, ακινήτων μνημείων, μουσείων ή μεμονωμένα για σημαντικούς χώρους,

ακίνητα μνημεία ή μουσεία: α) οι όροι και οι προϋποθέσεις επίσκεψης του κοινού σε αυτούς, β) οι πολιτιστικές ή άλλες εκδηλώσεις που μπορεί να πραγματοποιούνται σε αυτούς, συμβατές με το χαρακτήρα τους ως μνημείων, προστατευόμενων χώρων ή μουσείων και γ) οι όροι, οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και το όργανο χορήγησης άδειας για την πραγματοποίηση εκδήλωσης ή για την παραχώρηση της χρήσης ενός ή περισσότερων αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων, ακινήτων μνημείων ή μουσείων για την πραγματοποίηση πολιτιστικών ή άλλων εκδηλώσεων. Ως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος, ορίζεται αυτός που ανήκει στην κυριότητα του Δημοσίου και αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας για την ανάδειξη και προβολή του. Ένας αρχαιολογικός χώρος χαρακτηρίζεται ως οργανωμένος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του αρμόδιου κατά περίπτωση Συμβουλίου. 2.α. Η άδεια για την πραγματοποίηση πολιτιστικών ή άλλων εκδηλώσεων ή για την παραχώρηση της χρήσης μουσείων που ανήκουν στο Δημόσιο, ακινήτων μνημείων, οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων προκειμένου να πραγματοποιηθούν πολιτιστικές ή άλλες εκδηλώσεις χορηγείται έναντι τέλους που καταβάλλεται στο Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π.). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού και Αθλητισμού καθορίζεται το ύψος του τέλους, καθώς και οι όροι και η διαδικασία απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής του για εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. 2.”

12. Σε εκτέλεση του άνω άρθρου 46 εκδόθηκε η ΥΠΠΟΤ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/126463/28-12-2011 ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού και Τουρισμού “...Τέλη πραγματοποίησης εκδηλώσεων σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και ακίνητα μνημεία” (Β’ 3046/30.12.2011), η οποία, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της δυνάμει της ΥΠΠΟΤ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/12569 (Β’ 648 7.3.2012) ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

“...Κεφάλαιο τρίτο: Τέλη για πραγματοποίηση εκδηλώσεων.

Άρθρο 8. 1) Για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων σε αρχαία θέατρα, άλλους αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και μνημεία, μουσεία και

αίθριοι ή αύλειοι χώροι αυτών, καταβάλλονται τέλη που ανέρχονται στο 10% των ακαθάριστων εσόδων της εκδήλωσης. 2) Σε κάθε περίπτωση παραχώρησης καταβάλλεται ελάχιστο ποσό το οποίο ανέρχεται για τους χώρους τα μνημεία και τα μουσεία που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 6, στο ποσό των 3.000 ευρώ για κάθε μέρα παράστασης και 1.500 ευρώ για κάθε ημέρα δοκιμής..... Για τους υπόλοιπους χώρους, μνημεία και μουσεία, δηλαδή όσους δεν αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 6¹, 2.000 ευρώ ανά παράσταση και 1.000 ευρώ για κάθε δοκιμή. Όταν παραχωρούνται αίθριοι ή αύλειοι χώροι τους, 1.000 ευρώ για κάθε παράσταση και 500 ευρώ για κάθε ημέρα δοκιμής. 3) Τα παραπάνω ελάχιστα ποσά καταβάλλονται σε περίπτωση που το 10% των ακαθάριστων εσόδων είναι μικρότερο των ανωτέρω ποσών ή σε περίπτωση που οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται με δωρεάν είσοδο.

Άρθρο 11. 1) Ο Δημόσιος Τομέας, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, καταβάλλουν τα τέλη του άρθρου 8 μειωμένα κατά 50%". 2) Από την καταβολή τελών για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους, μνημεία και μουσεία απαλλάσσονται εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, εφόσον πραγματοποιούνται με δωρεάν είσοδο ή όταν το σύνολο των εσόδων διατίθεται για κοινωφελή σκοπό."

13. Στο άρθρο 8 του ν. 736 της 12/15.10.1977 "Περί Οργανισμού Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων" (Α' 316) ορίζονται, μεταξύ άλλων τα εξής:

Άρθρον 8.

"Πόροι του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων είναι: δ) αα) Τα έσοδα τα προκύπτοντα εκ της εκμισθώσεως, χρήσεως ή της καθ' οιονδήποτε τρόπον εκμεταλλεύσεως των αρχαιολογικών ακινήτων και παντός ακινήτου και χώρου του Ελληνικού Δημοσίου τελούντος υπό την αρμοδιότητα των αρχαιολογικών υπηρεσιών του Κράτους... εε) Τα έσοδα εξ εκδηλώσεων εντός αρχαίων θεάτρων ή άλλων αρχαιολογικών χώρων."

¹ Επισημαίνεται ότι το Κάστρο Τρικάλων δεν αναφέρεται στους χώρους του άρθρου 1 παρ. 6 της ΚΥΑ αλλά ανήκει στους "υπόλοιπους χώρους" της παρ. 2 του άρθρου 8.

14. Στο άρθρο 25 ν. 2945/2001 "... ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας" (Α' 223/8.10.2001) ορίζονται, μεταξύ άλλων τα εξής:

Άρθρο 25.

"Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, άλση, κήποι, πάρκα και δενδροστοιχίες που διαχειρίζεται το Υπουργείο Γεωργίας ή η οικεία Περιφέρεια μπορεί να παραχωρούνται κατά χρήση σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) της περιοχής στην οποία βρίσκονται, ύστερα από αίτησή τους. 2..... 3. Εκείνοι προς τους οποίους γίνεται η παραχώρηση υποχρεούνται με ευθύνη και δαπάνες τους να συντηρούν και να βελτιώνουν τη βλάστηση, να διοικούν, να διαχειρίζονται, να εκμεταλλεύονται, να φυλάσσουν και γενικά να προστατεύουν με οποιονδήποτε τρόπο τις παραχωρούμενες εκτάσεις, οι οποίες διατηρούν στο ακέραιο και για πάντα το δασικό τους χαρακτήρα και εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας..."

Ερμηνεία των διατάξεων – Υπαγωγή.

Από το συνδυασμό των άνω διατάξεων, ερμηνευόμενων αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους προκύπτουν τα εξής:

15. Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 2, 6 και 7, 46 και 73 του ισχύοντος από 28-6-2002 αρχαιολογικού νόμου 3028/2002, πολιτιστικά αγαθά συνδεδεμένα και παραμένοντα στο έδαφος και χρονολογούμενα έως και το 1453 προστατεύονται ex lege και χωρίς να απαιτείται διοικητική πράξη κήρυξης τους, ως αρχαία ακίνητα μνημεία μαζί με τις αναπόσπαστες εγκαταστάσεις, κατασκευές, διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία αυτών καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους, ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή και αποτελούν πράγματα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησικτησίας. Ως αρχαιολογικός χώρος νοείται (μεταξύ άλλων) έκταση σε ξηρά που περιέχει αρχαία μνημεία. Ως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος νοείται εκείνος ο αρχαιολογικός χώρος που ανήκει στην κυριότητα του Δημοσίου, αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας και χαρακτηρίζεται ως

“οργανωμένος” με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Τέλος, πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με νομοθεσία προϊσχύουσα του ν. 3028/2002 προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του τελευταίου.

16. Στη διάταξη του άρθρου 46 ν. 3028/2002, τόσο υπό την αρχική όσο και υπό την ισχύουσα σήμερα μορφή του, η πραγματοποίηση πολιτιστικών ή άλλων εκδηλώσεων σε (μεταξύ άλλων) οργανωμένους αρχαιολογικούς χώρους ή ακίνητα μνημεία επιτρέπεται κατόπιν προηγούμενης άδειας του Υπουργείου Πολιτισμού, χορηγείται δε έναντι τέλους υπέρ του Τ.Α.Π.. Το εν λόγω τέλος συνιστά πόρο του Τ.Α.Π., κατ’ άρθρο 8 ν. 736/1977, το δε ύψος του καθώς και οι όροι και διαδικασία απαλλαγής από αυτό καθορίζονται με ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού. Σε εκτέλεση της διάταξης αυτής εκδόθηκε η προαναφερθείσα ΚΥΑ της 28-12-2011 (σκ. 12), στα άρθρα 8 και 11 της οποίας ορίστηκαν το καταβλητέο υπέρ Τ.Α.Π. τέλος σε ποσοστό % επί των ακαθαρίστων εσόδων μιας εκδήλωσης, τα ελάχιστα καταβλητέα ποσά τέλους καθώς και οι περιπτώσεις μείωσης και απαλλαγής από αυτά.

17. Το Κάστρο Τρικάλων κηρύχθηκε ως προέχον βυζαντινό μνημείο, δια του προαναφερθέντος από 25-2-1922 Β.Δ., ήτοι πριν την έναρξη ισχύος του ν. 3028/2002 (28-6-2002). Σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 10 ν. 3028/2002, το μνημείο προστατεύεται σήμερα, εκ του νόμου, στο σύνολο των αναπόσπαστων εγκαταστάσεών του (εξωτερικά οχυρωματικά τείχη, εσωτερικά τείχη, περίβολοι, πύλες, κλίμακες, εγκαταστάσεις, κτίσματα κλπ.) ως αρχαίο, έως το 1453, ακίνητο μνημείο των άρθρων 2β-αα) και 6, ευρισκόμενο μάλιστα εντός του αρχαιολογικού χώρου της πόλης των Τρικάλων, κατά την κήρυξη της ΥΑ έτους 2012.

18. Ειδικά, όσον αφορά στις εκδηλώσεις που διοργανώνει ο Δήμος Τρικκαίων στο υπαίθριο θέατρο εντός του Κάστρου, σαφώς συνάγεται ότι αυτές πραγματοποιούνται επί του αρχαίου ακίνητου μνημείου του Κάστρου, ο μνημειακός χαρακτήρας του οποίου καταλαμβάνει το σύνολο των εγκαταστάσεων αυτού και διαχέεται τόσο στην εντός του Κάστρου διαδρομή πρόσβασης προς και από το θέατρο όσο και στην εντός του Κάστρου και παραπλεύρως των τειχών παρακολούθηση της εκδήλωσης. Συνεπώς, η

11
An.

5

ερευνώμενη πραγματοποίηση εκδηλώσεων επιτρέπεται μόνο κατόπιν άδειας της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας και έναντι τέλους υπέρ του Τ.Α.Π., κατά τα διαλαμβανόμενα στα άρθρο 46 ν. 3028/2002 και σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της προαναφερθείσας ΚΥΑ της 28-12-2011 σχετικά με το εκ μέρους ΟΤΑ καταβλητέο ποσό τέλους καθώς και με τις περιπτώσεις απαλλαγής από αυτό. Εξάλλου, η αντίρρηση του Δήμου Τρικκαίων να καταβάλλει τέλος υπέρ Τ.Α..Π. για το λόγο ότι το Κάστρο κείται εντός αρχαιολογικού χώρου που όμως δεν είναι "οργανωμένος" κατά την έννοια του άρθρου 46, προτείνεται αβάσιμα. Και τούτο διότι, εν προκειμένω, η υποχρέωση καταβολής τέλους υπέρ Τ.Α.Π. δεν γεννάται από την πραγματοποίηση εκδηλώσεων εντός οργανωμένου αρχαιολογικού χώρου αλλά από την πραγματοποίηση εκδηλώσεων επί του αρχαίου ακινήτου μνημείου του Κάστρου Τρικάλων.

19. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 του αρχαιολογικού νόμου, το Κάστρο Τρικάλων, ως αρχαίο, έως το 1453, ακίνητο μνημείο ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι δε πράγμα εκτός συναλλαγής. Η τελευταία αυτή ιδιότητα του Κάστρου ως εκτός συναλλαγής πράγματος δεν σημαίνει ότι το μνημείο τίθεται εκτός της σφαίρας των σχέσεων του δικαίου αλλά ότι, ενόψει του χαρακτήρα του ως υλικής μαρτυρίας ανθρώπινης δραστηριότητας, ανήκει στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας, τίθεται στην ειδική προστασία της δημόσιας κτήσης και είναι δεκτικό εκείνων των εννόμων σχέσεων που συμβιβάζονται με τον προορισμό του ως συνταγματικά προστατευόμενου πολιτιστικού αγαθού, τη σχετική δε περί αυτού κρίση έχει αναθέσει ο αρχαιολογικός νόμος στον Υπουργό Πολιτισμού και στα συναφώς εξουσιοδοτημένα όργανα του ΥΠΠΟΑ. Τέτοια επιτρεπτή έννομη σχέση συνιστούσε η έγκριση κατασκευής και μελέτης του ανοικτού θεάτρου εντός του χώρου του Κάστρου και γι' αυτό το λόγο, εξάλλου, ο Δήμος, αναγνωρίζοντας την αρμοδιότητα του ΥΠΠΟΑ επί του ζητήματος, υπέβαλε προς αυτό τα σχετικά αιτήματα τα έτη 1985 και 1988. Ακολούθως τα αιτήματα εξετάστηκαν ως εργασίες επί αρχαίου, κατά το άρθρο 50 του τότε ισχύοντος αρχαιολογικού νόμου 5351/1932 και όχι ως παραχώρηση χρήσης του μνημείου, εγκρίθηκαν δε δια Αποφάσεων οργάνων

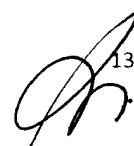
του Υπουργείου Πολιτισμού, τα οποία έθεσαν κυριαρχικά όρους και προϋποθέσεις (ανωτέρω σκ. 3).

20. Διά της 687/11-2-2004 Απόφασής του, ο Γεν. Γραμματέας Περιφέρειας Θεσσαλίας παρεχώρησε κατά χρήση στο Δήμο Τρικκαίων την εδαφική έκταση του τμήματος του άλσους, επί της οποίας κείται το Κάστρο και την οποία διαχειριζόταν η Περιφέρεια λόγω του δασικού της χαρακτήρα. Με την εν λόγω Απόφαση, ασφαλώς δεν παραχωρήθηκε η χρήση και του μνημείου του Κάστρου, παραχώρηση που συνιστά μεν επιτρεπτή έννομη σχέση, δύναται όμως να συσταθεί μόνο από τα αρμόδια προς τούτο αρχαιολογικά όργανα, κατά τη διαδικασία και προϋποθέσεις του άρθρου 46 του ν. 3028/2002, που ήδη ίσχυε κατά το 2004. Άλλωστε και η ίδια η 687/2004 Απόφαση Παραχώρησης, εκδοθείσα δυνάμει νομοθετήματος και κατά διαδικασία εκτός αρχαιολογικής αρμοδιότητας και μέριμνας (:ν. 2945/2001 περί ρυθμίσεως θεμάτων του Υπουργείου Γεωργίας, μετά σύμφωνη γνώμη της Δ/νσης Δασών), i) σαφώς περιορίζει το περιεχόμενο της παραχωρούμενης χρήσης στην εδαφική έκταση και σε σχέση με το δασικό χαρακτήρα αυτής (άρθρο 11α) και ii) ρητά επισημαίνει ότι, ειδικά για την συγκεκριμένη περίπτωση, η ύπαρξη του μνημείου του Κάστρου επιβάλλει στον υπέρ ού η παραχώρηση Δήμο να λαμβάνει σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας πριν από κάθε επέμβαση επί της παραχωρούμενης έκτασης.

21. Από τα ανωτέρω σαφώς συνάγεται ότι ο Δήμος Τρικκαίων δύναται να πραγματοποιεί εκδηλώσεις στο χώρο του υπαίθριου θεάτρου μόνον κατόπιν άδειας των αρμόδιων οργάνων του Υπουργείου Πολιτισμού και έναντι τέλους υπέρ Τ.Α.Π., κατά τα ειδικώς διαλαμβανόμενα στο άρθρο 46 του αρχαιολογικού νόμου και στην από 28-12-2011 ΚΥΑ.

Απάντηση.

22. Ενόψει των ανωτέρω, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα) γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι η εκ μέρους του Δήμου Τρικκαίων πραγματοποίηση πολιτιστικών ή άλλων εκδηλώσεων στο ευρισκόμενο εντός του Βυζαντινού Κάστρου Τρικάλων υπαίθριο θέατρο υπόκειται σε τέλος υπέρ Τ.Α.Π., σύμφωνα με το άρθρο 46 ν. 3028/2002 και

13

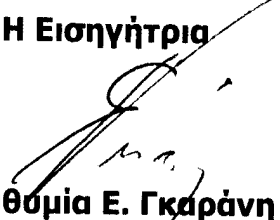
τις ειδικότερες ρυθμίσεις της ΥΠΠΟΤ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/126463/28-12-2011
ΚΥΑ.

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 2^η-6-2018

Η Πρόεδρος

Μεταξία Ανδροβιτου
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ευθυμία Ε. Γκάρανη
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.